

PŘÍLOHY

Příloha č. 1 – Otázky polostrukturovaného rozhovoru s žákem

Příloha č. 2 – Otázky polostrukturovaného rozhovoru s rodičem

Příloha č. 3 – Ukázka rozhovoru s respondentkou

Příloha č. 1 – Otázky polostrukturovaného rozhovoru s žákem

Úvodní otázky:

1. Mohl(a) bys mi popsat příběh o tvém stěhování do ČR?
2. Kolik ti bylo let, když ses přestěhoval(a) do ČR?
3. Jak jsi spokojený(á) se školou, kterou dnes navštěvuješ?
4. Do jaké třídy jsi tady v ČR nastoupil(a)? Do jaké třídy chodíš?

Hlavní otázky:

Nástup a integrace žáka ve škole

1. Mohl(a) bys mi popsat, jaké jsi měla pocity, když ses dozvěděl(a), že se budete stěhovat?
2. Mohl(a) bys mi popsat, jak probíhal tvůj první den na české škole?
3. Můžeš si vzpomenout, kdo tě na škole přivítal a ukázal školu?
4. Jak tě přijali noví spolužáci? S kým ses seznámil(a)?
5. Kdo ti pomáhal s češtinou a školou úplně na začátku?
6. Jakých školních výletů a třídních akcí ses účastnil(a) během prvního roku v ČR?
7. Setkal(a) ses na škole s posměšky nebo agresí?

Bariéry

1. Jak ti podle tebe jde čeština?
2. Jak to ve škole zvládáš? Co je pro tebe jednoduché? Co ti naopak dělá obtíže?
3. Co tě ve škole nejvíc baví?
4. Jakým jazykem mluvíš nejčastěji doma?
5. Jaké jazyky se učíš ve škole?
6. Stává se ti někdy, že jazyky mícháš?
7. Cítil(a) jsi někdy během pobytu v ČR osamělost?
8. Prožíval(a) jsi stres nebo deprese v souvislosti se všemi změnami?
9. Setkal(a) ses někdy se šikanou?
10. Jaký máš vztah se svými spolužáky? Jak často se scházíte mimo školu?

Rodina, původ a kultura

1. Mohl(a) bys mi popsat, jak vypadá tvůj běžný den po škole?
2. Co se ti líbí a nelíbí v ČR?
3. Jsi v kontaktu s přáteli ze země původu?
4. Jaké české tradice dodržuješ?
5. Kdyby ses měl(a) zamyslet a odpovědět sám(sama) sobě na otázku „Kdo jsem?“, jak bys odpověděl(a)?
6. Jaká je tvá národnost?

Podpora

1. Jakým způsobem tě učitelé známkují teď a jak tě známkovali na začátku?
2. Kdo ti na české škole pomáhal nebo stále pomáhá přímo ve vyučování?
3. Setkal(a) ses někdy na škole s tzv. asistentem pedagoga, který pomáhá žákům ve výuce?
4. Jakými způsoby se učíš český jazyk? Navštěvuješ na škole hodiny češtiny navíc?
5. Kdo nebo co ti nejvíc pomáhalo se zvládnutím češtiny? Kdo ti nejvíc pomáhá teď?

Ukončovací otázky:

1. Vzpomínáš si na nějaké situace či věci, které tě během tvého pobytu v ČR šokovaly?
2. Zkus se zamyslet, jak by podle tebe měla ideálně vypadat pomoc se zvládnutím školy a češtiny?
3. Chtěl(a) bys zdůraznit ještě něco jiného, o čem jsme se tady nebavili?
4. Chtěl(a) by ses mě na něco zeptat?

Příloha č. 2 – Otázky polostrukturovaného rozhovoru s rodičem

Úvodní otázky:

1. Mohl(a) byste mi popsat zkušenosti Vaší rodiny se stěhováním? (Kdy? Odkud? Jak dlouho tady bydlíte?)
2. Proč jste se rozhodli přestěhovat?
3. Byla migrace dlouhodobě plánovaná?
4. Jak vypadá Váš život v ČR? Jaké je Vaše zaměstnání?
5. Jaké jsou Vaše plány, co se týče života v ČR?

Hlavní otázky:

Nástup a integrace žáka ve škole

1. Co všechno jste jako rodič musel(a) zařídit před nástupem dítěte do základní školy? Jaké informace jste škole poskytoval(a)?
2. Zkuste si vzpomenout, jak probíhal první den Vašeho dítěte na nové škole?
3. Jak probíhalo Vaše seznámení s třídním učitelem? Jak jste se dorozuměli?
4. Jak často jste navštěvoval(a) školu, resp. třídního učitele během prvních 3 měsíců? Jak často navštěvujete třídního učitele?
5. Jaké jsou nejčastější důvody, kvůli kterým kontaktujete třídního učitele?

Bariéry

1. Jakým jazykem mluvíte doma?
2. Jaké jsou ve Vašem případě výhody a nevýhody bilingvního prostředí?
3. Jak zvládáte český jazyk? Co všechno jste podnikl(a) pro to, abyste se naučil(a) mluvit česky?
4. Mohl(a) byste mi popsat, jak vypadá Váš běžný den?
5. Jak často se nacházíte ve společnosti Čechů? Máte kamarády-Čechy?
6. Do ČR jste s manželem/manželkou přijeli jako cizinci s minimální znalostí češtiny, jak jste se dozvěděli o důležitých informacích o studiu na české škole? Jaký byl postup při výběru školy?
7. Jak se dozvídáte o důležitých informacích týkajících se studia Vašeho dítěte?

Rodina, původ a kultura

1. Jakým způsobem jste se připravovali na migraci do ČR?
2. Jak jste spokojen(a) s Vaší pracovní pozicí tady v ČR? Je něco, co byste v tomto ohledu chtěl(a) změnit?
3. Jak nejčastěji trávíte společný čas s rodinou?
4. Jaké zvyky a tradice ve své rodině dodržujete? Slavíte české svátky?
5. Navštěvujete zemi odkud pocházíte? Jak často? Jaké jsou důvody?
6. Jak pomáháte Vašemu dítěti s přípravou do školy? Jaké to bylo na začátku?
7. Setkali jste se někdy s posměšky, agresí či šikanou vůči vašemu dítěti? Jak jste se to dozvěděli? Jak se to projevovalo? Jaké byly vaše kroky? Jak to řešila škola/jiné zařízení?

Podpora

1. Jakými způsoby jste Vaše dítě podporoval(a) v jeho začátcích na české škole?
2. Kde jste hledal(a) podporu a poradenství? Co Vám nabídla škola? Jaká doporučení jste získal(a)?
3. Jaké kroky směrem k Vaší integraci jste podnikl(a)?
4. Jaké nároky na podporu ve vzdělávání má Vaše dítě? Kde jste získal(a) informace?
5. Můžete mi popsat, jak probíhá Vaše spolupráce se školou?
6. Jak probíhá Vaše komunikace s třídním učitelem a dalšími pedagogickými pracovníky? Pomáhají vám v komunikaci tlumočníci?
7. Jak využíváte služeb pedagogicko-psychologických poraden? Jak probíhalo vyšetření?
8. Jak využíváte služeb neziskových organizací podporujících integraci cizinců?

Ukončovací otázky:

1. Došlo k nějakým dalším zvláštním situacím v souvislosti se vzděláváním Vašich dětí, které jste ještě nezmínil(a)?
2. Chtěl(a) byste zdůraznit ještě nějakou oblast, o které jsme ještě nehovořili?
3. Chtěl(a) byste se mě na něco zeptat?

Příloha č. 3 – Ukázka rozhovoru s respondentkou

Mohla bys mi popsat příběh o tvém stěhování do Česka?

No, tak my jsme předtím bydleli na Kypru ještě a předtím ve Skotku, ale stěhování sem bylo na poslední chvíli. Před létem jsme ještě nevěděli, že se budeme stěhovat a měsíc jsem nechodila do školy, měla jsem delší prázdniny. Ale nebylo to teda úplně skvělý, trvalo mi hrozně dlouho si tam najít kamarádky, asi 3 měsíce jsem se s nikým nebavila.

Kolik ti bylo let, když ses přestěhovala do ČR?

Jedenáct.

Jak dlouho jste bydleli na Kypru a proč?

Máma a táta se tam chtěli přestěhovat. Byli jsme tam nějak rok a půl. Na Kypr jsme se přestěhovali ze Skotska, tam jsem se narodila.

V jakém jazyce probíhalo vyučování na Kypru?

V angličtině na škole, kde bylo všechno anglicky.

Mohla bys mi popsat, jaké jsi měla pocity, když ses dozvěděla, že se budete stěhovat?

Bála jsem se kvůli češtině. Změna z angličtiny do češtiny. Já neuměla vůbec gramatiku. Mluvila jsem prostě napůl česky, napůl anglicky, že to ani nedávalo smysl.

Do jaké třídy jsi tady v ČR nastoupila? Do jaké třídy jsi chodila na Kypru?

Do 6. třídy. Na Kypru jsem chodila do 5 třídy.

Jak jsi spokojená se školou, na které momentálně studuješ?

Celkově ve škole je to normální. Mám pořád velký problémy s češtinou, protože minulý rok jsem měla jinou učitelku na češtinu a ta mi všechno zlehčovala. Teď v osmičce máme už jinou paní učitelku, která se o mě nějak nezajímá, dělám úplně to stejné, co ostatní, i když to nechápu. Hodně lidí má ten problém, že nechápu češtinu, přitom se to učí strašně dlouho. Nejsem na tom nejhůř.

Chápu to správně, že ses nějak zvlášť na nástup do české školy nepřipravovala, protože to bylo spontánní rozhodnutí rodičů?

Bylo to hodně spontánní. Ale na tom Kypru, třeba když jsme věděli, že se odstěhujeme, tak nás babička učila trošku česky, ale fakt malinko, třeba i/y, ale to bylo asi tak všechno, nic jsem si nezapamatovala.

Mohla bys mi popsat, jak probíhal tvůj první den na české škole?

Já si pamatuji, že jsem první den šla ke skříňkám s mámou a tátou a bylo to divný, protože jsem nebyla zvyklá na skříňky. Přezůvky – na to jsem taky nebyla zvyklá. Přišla jsem na první hodinu, a to byla zrovna hodina Science v angličtině. Celkově to bylo pro mě bylo divný, protože jsem nikdy nebyla ve velké skupině dětí v mém věku, který mluvily česky. Bylo to divný, byla jsem hrozně tichá, i když jsem hrozně upovídaný člověk a ráda se s lidma bavím. Ale tady jsem se hrozně bála, že něco řeknu špatně gramaticky, a bojím se i doteď.

V jakém jazyce jsi s rodiči mluvila od malička?

S mamou česky a tátou anglicky.

Když jsi tedy s mamkou mluvila česky, věděla jsi, že se dokážeš domluvit, ale i přesto ses bála mluvit?

Jo, já věděla, že umím česky normálně, neměla jsem ani přízvuk. Spíš, kdybych něco skloňovala špatně. Já jsem totiž byla doma zvyklá, že když něco neumím, tak to řeknu anglicky, ale tady jsem se bála, bylo mi to nepříjemný i když jsem věděla, že na té škole jsou lidi, který mluví i anglicky.

Můžeš si vzpomenout, kdo tě na škole přivítal a ukázal školu?

No my jsme se na tu školu přihlásili pozdě. Psala jsem testy v létě, aby věděli, jak na tom jsem. Takže jsem v té škole už jednou byla. Ale ten první den ve škole si mě s sebou vzala nějaká učitelka a šla jsem na hodinu a nikdo mě nijak nevítal.

Jak tě přijali spolužáci?

No bylo to divný, protože se se mnou nikdo nebavil, prostě to nějak nešlo. Vždycky jsem si musela najít nějakou skupinu se kterou jsem si trošku povídala, ale nebylo to nic velkého. Ale potom jsem se začala bavit se staršíma.

Jak ses skamarádila se staršími žáky?

Já jsem vždycky chodila domů pěšky a se mnou chodila domů i jedna starší holka, a tak jsme se začaly bavit.

Setkala ses na škole s posměšky nebo agresí?

Jo, docela dost. Jako i teď. Teď jsou to spíš vtipy, ale dřív to bylo takový špatný. Smáli se mi kvůli tomu, že špatně mluvím, potom měli narážky na to, že jsem napůl Arabka. Třeba si ze mě dělali srandu na angličtině, že mám skotský přízvuk.

Cítila jsi kvůli tomu někdy strach nebo osamělost?

Jo, docela i dlouho. Neměla jsem vůbec kamarády a šikanovali mě. Nechtěla jsem tím ale otravovat rodiče, protože práce a takový věci, tak jsem se cítila sama, protože jsem to nemohla nikomu říct.

Jen pokud to chceš sdílet, jaké byly důvody té šikany?

Nevím, já jsem se bavila vždycky se staršíma. Shazovali mě vždycky dolů a měli kecy na to, jak se chovám, jak se oblíkám. Myslím si, že to bylo taky tím, že jsem trochu vyspělejší.

Vídáš se se svými spolužáky po škole?

No se spolužáky ne, spíš s kamarádkou z devítky se vidíme. Chodíme na Chodov třeba.

Jakých školních výletů a třídních akcí ses účastnila během prvního roku na škole?

No, jako moc jich nebylo, spíš to bylo později, takový ty povinný, že jsme se museli jít projít do Průhonického parku. A to bylo takový blbý.

Kdo ti pomáhal s češtinou a školou úplně na začátku?

No, jako já jsem to zvládala více méně sama. Mamka mě ani moc nekontrolovala.

Nabídl ti někdo pomoc ve škole, třeba spolužáci nebo učitelé?

Ne, to vůbec.

Jak ti podle tebe jde čeština?

Líp, než předtím, ale pořád mi přijde, že neumím nic. Víím, že když potřebuju, tak dám vzory, dám pády, ale tam to končí. Třeba poměry, to se vždycky musím koukat na tabulku. Je to pro mě hrozně těžký. Nechápu to prostě. Někdy si říkám, jestli někomu nezním jako cizinka. Strašně moc lidí se diví, že nejsem Češka, když mě slyší, ale moje psaní, to už je něco jinýho.

Jak to ve škole zvládáš? Co je pro tebe jednoduché? Co ti naopak dělá obtíže?

Mně škola nějak nedělá problém. Víceméně vím, že ji zvládám. Spíš takový ty typický věci, že mám stres z úkolů, občas mě nebaví tam chodit.

Co tě ve škole nejvíc baví?

Asi to sociální. Chemie, biologie. Ale to mě baví jenom protože mi to jde.

Jaké jazyky se učíš ve škole?

Angličtina, čeština, francouzština.

Jakým jazykem mluvíš nejčastěji doma?

No to záleží, jak na mámu a jak na tátu. Na mámu je to divný pro mě mluvit anglicky a na tátu je to pro mě divný mluvit česky. Ale když chci, aby to chápali oba, tak mluvím radši česky.

Stává se ti někdy, že je mícháš?

Jako jednou za čas jo, ale to spíš takový slangový hlášky, protože v angličtině jsou takový hlášky, který se nedají říct v češtině, ale takový blbosti spíš.

Mohla bys mi popsat, jak vypadá tvůj běžný den po škole?

Buď mám zpívání nebo doučování. Ale většinou přijdu domů vyčerpaná, oblíknu se a jdu ven, anebo jsem na mobilu.

Co se ti líbí v Česku?

Tady v Česku podle mě mám větší volnost. Na tom Kypru, bych nemohla takhle ven pravidelně. Třeba jen na metro. Neměla jsem to tak na Kypru ani ve Skotsku.

Existuje něco, co se ti v Česku nelíbí?

No a nelíbí se mi to, že tady není takový horko a moře. Jo, a ještě čeština se mi nelíbí.

Jsi v kontaktu s lidmi ze Skotska a Kypru?

Voláme si z kamarádkama z Glasgow. S něma to mám tak, že si třeba voláme týden každý večer, potom jako zase zapomeneme a po 3 měsících si zase zavoláme. A s holkama z Kypru si píšu jako docela pravidelně. Z toho Kypru je ale víc lidí.

Jaké české tradice dodržuješ?

Vánoce. Já nevím ani, Velikonoce ještě.

Jak u vás slavíte Vánoce?

My jsme docela jezdili do Česka na Vánoce. My tady máme rodinu, takže jsme jezdili celkem často na Vánoce.

Kdyby ses měla zamyslet a odpovědět sama sobě na otázku „Kdo jsem?“, jak bys odpověděla?

No já nevím, řekla bych že jsem taková běžná.

Jaká je tvá národnost?

Já bych řekla Evropanka. Nebo spíš bych řekla třeba eurasijská holka.

Jakým způsobem tě učitelé známkují teď a jak tě známkovali na začátku?

Normálně jako všechny ostatní. Hned první týden ve škole jsem dostala test ze zeměpisu jako všichni ostatní, bylo mu to úplně jedno. Neměla jsem žádný úlevy v anglických předmětech, v českých trošku. Jediný, co jsem měla jinak, bylo to, že jsem měla jiný práce, dostala jsem jiný test než ostatní. No a známkovala mě učitelka jako v mém tempu.

Kdo ti na české škole pomáhal nebo stále pomáhá přímo ve vyučování?

Vůbec nikdo mi nepomáhal s češtinou. Jenom češtinářka mi dávala nějaký papíry s úkolama, který jsem třeba neuměla, ale zbytku učitelů to bylo úplně jedno. Třeba učitel na dějepis a zeměpis mi říkal: „*No chodíš do školy, tak chodíš do školy, jsi stejná jak všichni*“ a na to jsem mu odpověděla, že nerozumím, a on mi řekl: „*Tak se nauč česky*“. Ale jako já nevím, co mu mám říct na to, já mám teď doučování 5x týdně.

V jaké podobě máš tato doučování?

My to máme teď docela blbý. Protože v pondělí chodím na doučování s devátákem, který je Vietnavec, který je tady od první třídy a je na stejný úrovni češtiny jako já, takže on se spíš teď učí na přijímačky. Ve čtvrtek mám doučování s bráchou a s klukem z mé třídy a s klukem, který mluví česky 7 měsíců. A v pátek mám doučování s bráchou a s tím klukem co mluví 7 měsíců, takže pro paní učitelku je to strašný, protože musíme každý dělat něco jinýho a musí nás to všechny naučit. No a potom mám v pátek ještě doučování doma.

A jak probíhá takové vyučování ve škole?

No já mám ty hodiny místo ICT, angličtiny a potom v pátek to mám po vyučování, protože jsem jediná, které skončí škola dřív, takže tam musím čekat a pak jdu na tu hodinu.

Jak dlouho už chodíš na tyto hodiny češtiny navíc?

No na konci šesté třídy jsem začala chodit na tu češtinu každé ráno v pondělí před školou a pak to bylo i v sedmičce. A v 8 už jsem začala mít tři hodiny místo normálních předmětů.

Setkala ses někdy na škole s tzv. asistentem pedagoga, který pomáhá žákům ve výuce?

Ne, vůbec. Nikdy jsem o ničem takovém neslyšela.

Kdo nebo co ti nejvíc pomáhalo se zvládnutím češtiny? A kdo ti nejvíc pomáhá teď?

Nejvíc mi pomohly ty hodiny navíc na začátku. Protože jsme tam byly s paní učitelkou jenom my dvě a řešily jsme spolu hrozně moc věcí. A teď mi pomáhá nejvíc doučování doma.

Vzpomínáš si na nějaké situace či věci, které tě během tvého pobytu v ČR šokovaly?

Spíš jako ta čeština, protože najednou jsem měla půlku předmětů v češtině. A taky mě překvapilo, když jsem šla do centra, tak jsem viděla holky mladší než já, jak jsou tam samy. Já tehdy musela chodit s babičkou nebo s mámou. A teprve vlastně až teď můžu chodit ven. Taky, když jsem si volala teď s kamarádkama ze Skotska i Kypru, tak je vlastně zvláštní, jak každý má jinou zábavu. Třeba ve Skotsku chodí jinak oblečení, na Kypru se potkávají doma kamarádi a dělají party a tady chodí lidi do klubů.

Kdybys ses měla zamyslet a popsat mi, jak by podle tebe měla vypadat ideální pomoc s češtinou?

Chtěla bych jenom, aby učitelé pochopili, že pro mě to opravdu není lehký, že ani teď to není lehký...ať mi prostě neříkají: „*Nauč se to.*“ Chtěla bych, aby mi to všechno vysvětlili a pořád mi neříkali: „*Tohle ses měla naučit v téhle třídě,*“ Jí jsem jim řekla: „*Já jsem tady ale nebyla v téhle třídě.*“ Pořád dokola jsem dostávala stejnou odpověď: „*Nauč se česky.*“ Chtěla bych, aby učitel třeba vedle mě stál a vysvětloval. A aby mi nesnižovali známky ze zeměpisu jenom kvůli tomu, že tam nepíšu čárky a háčky, když to ani není hodina českého jazyka.

Vzpomeneš si ještě na něco, nějaké zvláštní nebo zajímavé situace v souvislosti se školou?

No jako ještě, že Češi jsou fakt jiní.

Chtěla by ses mě na něco zeptat?

Asi ne.

Moc děkuji za rozhovor. Ať se ti daří.